

20. Dynamika biocenóz – změny krátkodobé, změny dlouhodobé, aspekty, sukcese (primární a sekundární), regresní sukcese, klimax

Změny krátkodobé: většinou periodické, v rámci téže biocenózy;

Změny dlouhodobé: systém mechanismů biocenózy směřuje k rovnovážnému stavu;

Krátkodobé: cykly rostlin a živočichů jsou sladěny s ročními obdobími, od jara do podzimu postupně dospělci různých druhů hmyzu, různé druhy rostlin ve fázi kvetení, mění se tím celkový vzhled společenstva – pohled na společenstvo = aspekt, někdy se fáze označují jako fenologické – sezónní, fenologie = studium cyklů v přírodě, například i kalendář pro alergiky (kdy co kvete) je výsledkem fenologických pozorování,

aspekt	období
zimní	počátek listopadu – konec března
předjarní	konec března – konec dubna
jarní	konec dubna – polovina června
letní	polovina června – polovina srpna
pozdně letní	polovina srpna – polovina září
podzimní	polovina září – počátek listopadu

Sukcese: je dlouhodobá přeměna společenstva, uvádí se, že má trvat nejméně 1 rok (aby to přesáhlo sezónní aspekty ☺), v podmínkách ČR tento vývoj k rovnovážnému stavu trvá asi 100 let; vrcholným stadiem sukcese je klimax;

sukcese sekundární – kde společenstvo bylo, nahrazuje se postupně novým, střídání společenstev, les – vykácí se – nastoupí pasečné druhy (více světla, tepla, menší vlhkost) – postupně roste les, střídají se druhy rostlin, ptáků atd.; konečným stavem je rovnovážné společenstvo, vyrovnaný ekosystém, v podmínkách ČR nejspíš prales – viz obrázky v prezentaci

sukcese primární – tam, kde není žádné společenstvo, např. po výbuchu sopky na lávových polích, na výsypkách dolů apod., tato je vždy delší než sukcese sekundární, nejdříve jsou masožravci (protože ty druhy, které sem náhodou přijdou jako první většinou nemají žádnou potravu), jednoduché formy organismů jsou tu postupně nahrazovány složitějšími, nejdříve r-stratégové, jsou nahrazováni K-stratégy;

Klimax:

1. biomasa vzrůstá a v klimaxu dosahuje maxima;
2. vytváří se patrovitost;
3. nízké druhy jsou nahrazeny vysokými;
4. stoupá pokryvnost a listová plocha – lepší využití slunečního záření;
5. jednoleté rostliny jsou nahrazovány víceletými;
6. strategie (selekce) dominantních druhů se mění z r na K
7. produkce biomasy stoupá, pak se ustálí;
8. vznikají složité a bohaté detritové řetězce;
9. druhová rozmanitost stoupá;
10. stabilita stoupá;
11. struktura ekosystému se stává složitější, stabilita ekosystému se zvětšuje.

Regresní sukcese: tj. taková, která směřuje opačně. Velmi zjednodušeně ji lze zapsat jako směr „les ⇒ nic“. Je to proces po sešlapu nějakých rostlinných společenstev („turisté“), výbuchu sopky, pastvě dobytka. Patří sem i působení popílku, erozí, hnojení, herbicidů, exhalací apod.